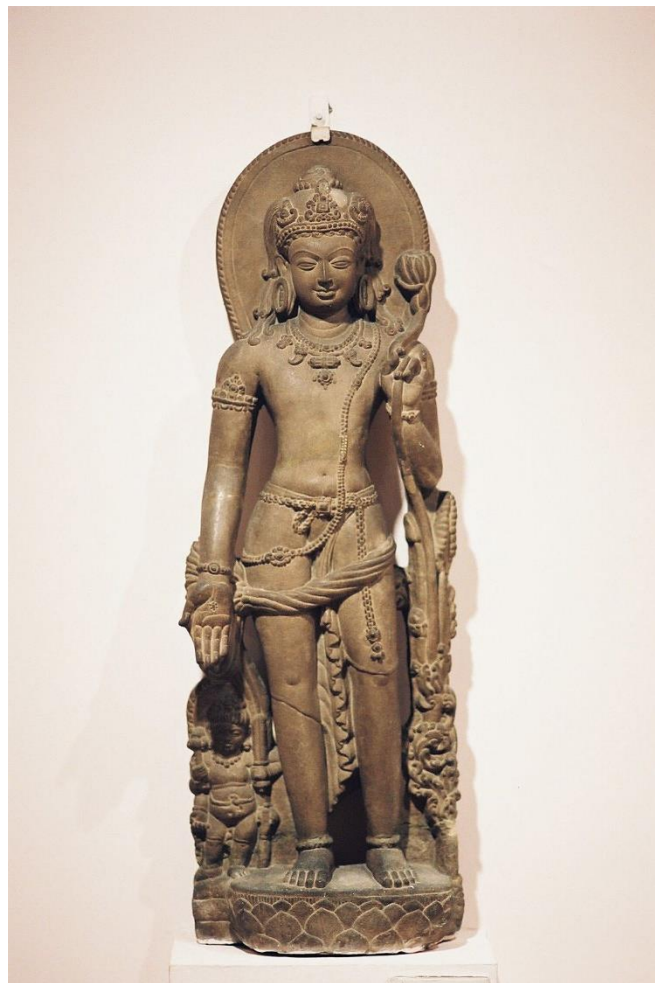

Prajñāpāramitāhṛdaya Sūtra

Sutra-Nucleu despre Perfecțiunea Înțelepciunii

Statuie din piatră care îl reprezintă pe Ārya Bodhisattva Avalokiteśvara, datând probabil din secolul IX conform calendarului occidental, care a fost găsită în celebra universitate monastică din Nālandā.

versiunea lungă și cu enumerări prescurtate

Notă introductivă

Această lucrare se poate găsi la adresa web:

<http://www.AryaDharma.ro>

(click pentru a o vizita)

Pe acest site veți găsi multe traduceri ale unor texte esențiale din Buddha-Dharma, atât Sutre (discursuri sau învățături ale Divinului Buddha) cât și tratate fundamentale derivate din aceste Sutre, adnotate sau comentate, după caz.

Toate textele de pe site (inclusiv acest text) sunt disponibile gratuit, se pot descărca gratuit, se pot folosi în mod gratuit, se pot tipări, și se pot distribui ca fișiere sau ca documente tipărite, oricui doriți, dacă și numai dacă nu faceți nicio modificare asupra lor, și dacă și numai dacă le oferiți celorlalți în mod gratuit.

În caz contrar, toate drepturile sunt rezervate.

Dacă aveți nevoie de alte drepturi, de alte formate ale textelor sau de alte variante ale lor, vă rugăm să luați legătura cu noi.

Traducere, prefață, introducere, comentarii, note, îngrijire: Alin Tocaciu

Versiunea: decembrie 2019

Prin virtutea meritelor acumulate prin a traduce, a corecta, a adnota, a comenta, a publica și a răspândi această lucrare, fie ca toate ființele să atingă Trezirea Perfectă.

Prefață

Sutra-Nucleu despre Prajñāpāramitā este versiunea de 25 de rânduri (sloka) a Prajñāpāramitā Sūtra. Datorită faptului că este scurtă și concisă, este și cea mai larg răspândită variantă a Sutrei; toți călugării budiști și foarte mulți dintre laici budiști o știu pe de rost. Ca obicei, ea se recită la începutul unor cursuri și ceremonii, cu scopul de a înlătura obstacolele în predarea și realizarea Dharmei, sau se mai citește (sau recită) ca practică zilnică, sau ca parte a unei practici (sadhana).

Aceasta este versiunea lungă a variantei de 25 de sloka, și în care enumerările sunt prescurtate, conform obiceiului majorității traducerilor occidentale.

În limba engleză „Prajñāpāramitāhṛdaya Sūtra” se traduce cel mai adesea ca „Sutra-Inimă a Perfecțiunii Înțelepciunii” (Heart of the Perfection of Wisdom Sutra), titlu care conține o romanțare a sensului cuvântului „hridaya”, și anume acela de „chiar centrul” (hrid, ayam). Am ales varianta „nucleu” în loc de „inimă” atât pentru că respectă sensul cuvântului sanscrit cât și pentru că această variantă în 25 de rânduri se poate considera ca fiind nucleul învățăturilor din varianta de 8.000 de rânduri, ca fiind rezumatul tuturor învățăturilor esențiale cuprinse în ea. Puteți găsi varianta de 8.000 de versete pe aceeași pagină web cu această versiune. Tot acolo puteți găsi și varianta de 300 de versete, cel mai adesea cunoscută sub numele de Sutra-Diamant despre Perfecțiunea Înțelepciunii (Vajracchedikā Prajñāpāramitā Sūtra).

Dicționarul de la sfârșitul acestei traduceri este doar o parte din dicționarul de la varianta de opt mii de versete. Invit cititorul să studieze și această variantă de opt mii de versete, precum și dicționarul extins, pentru a înțelege mai bine și mai ușor învățătura Divinului Buddha despre Prajñāpāramitā, despre perfecțiunea înțelepciunii-cunoaștere-conștiință.

La fel ca în cazul altor Sute din Buddha-Dharma, până și simpla citire a Sutrei aduce beneficii imense. Bineînțeles, acestea cresc foarte mult dacă ființa încearcă să o înțeleagă, să o memoreze, să o răspândească, și așa mai departe. De aceea, încurajez cititorul să citească această Sutra cu mare atenție.

Prajñāpāramitāhṛdaya Sūtra

Discursul-nucleu despre Perfecțiunea Înțelepciunii

Așa am auzit odată.

Divinul se afla în Rajagriha, pe Piscul Vulturului, însoțit de o mare adunare de călugări și de Bodhisattvași. Divinul Buddha, după ce a predat discursul de Dharma numit „Splendoarea profundă”, a intrat în concentrare.

Tot atunci, Ārya Bodhisattva Avalokiteśvara, marea ființă, mergea pe drumul profund al perfecțiunii înțelepciunii și, din înălțimea [n.t. aceluia parcurs] a privit în jos, a văzut cele cinci agregate (skandha) și le-a observat ca fiind goale în ceea ce privește existența lor proprie¹.

După aceasta, Venerabilul Śāriputra, prin puterea și măreția lui Buddha, l-a întrebat pe Nobilul Bodhisattva Avalokiteśvara, pe marea ființă: „Cum trebuie să se antreneze un fiu sau o fiică de familie bună dacă vrea să înainteze pe drumul acestei profunde perfecțiuni a înțelepciunii?”

Sfântul (Ārya) Bodhisattva Avalokiteśvara, marea ființă, i-a răspuns atunci Venerabilului Śāriputra: „Fiul sau fiica din familie bună care vrea să meargă pe drumul acestei profunde perfecțiuni a înțelepciunii trebuie să analizeze astfel:

Sunt cinci skandha, și pe acestea le vede, în propria lor existență, ca fiind goale, vide.

Aici, O, Śāriputra, forma este vacuitate și însăși vacuitatea este formă; vacuitatea nu este altceva decât forma, forma nu este altceva decât vacuitate; orice este formă aceea este vacuitate, orice este vacuitate aceea este formă. Asta e adevărat și pentru senzații, percepții, formațiuni mentale și conștiință.

Astfel, O, Śāriputra, toate dharmele sunt goale de propria existență², sunt lipsite de semne; ele nu sunt nici produse și nici oprite, nici murdărite și nici imaculate, nici cu lipsuri și nici complete.

Așadar, O, Śāriputra, acolo unde este vacuitate nu este formă, senzație, percepție, voință și nici conștiință; nu este ochi, ureche, nas, limbă, corp sau

---

¹ Lipsite de existență proprie, adevărată, reală.

² Sau: lipsite de existență în sine.

mente; nu este formă, sunet, miros, gust, obiect tangibil, obiect al minții; nu este element al organului văzului, etc. până la: și nici element al conștiinței mentale; nu este ignoranță, extincție a ignoranței, etc., până la: nici bătrânețe și moarte, nici extincție a bătrâneții și morții; nu este suferință, apariție a suferinței, nu este oprire și nici Cale; nu este cunoaștere, nici realizare și nici non-realizare.

Așadar, O, Śāriputra, datorită indiferenței unui Bodhisattva față de orice fel de realizare [personală], el sălășluiește ca cineva care s-a bazat numai și numai pe perfecțiunea înțelepciunii. În absența unui suport obiectiv pentru gândurile sale¹ el nu a fost făcut să tremure, a înfrânt tot ceea ce poate mâhni², și până la urmă e susținut de Nirvāna³. Toți cei care apar ca Buddha în cele trei timpuri se trezesc complet la cea mai corectă, profundă și perfectă iluminare pentru că s-au bazat pe perfecțiunea înțelepciunii.

Așadar, trebuie să cunoaștem Prajñāpāramitā ca fiind marea mantra⁴, mantra marelui cunoașteri, cea mai profundă și mai marea mantra, mantra inegalabilă, care oprește întreaga suferință, cu adevărat – ce ar putea să nu meargă bine?

Această mantra a fost rostită în Prajñāpāramitā⁵. Este așa:

GATE GATE PARAGATE PARASAMGATE BODHI SOHA.

Astfel trebuie, O, Śāriputra, să se antreneze un Bodhisattva în mersul în profunda perfecțiune a înțelepciunii”.

După aceasta, Divinul a ieșit din concentrare și l-a aprobat pe Ārya Bodhisattva Avalokiteśvara, marea ființă: „Bine spus, bine spus, fiu de familie bună! Chiar așa, fiu de familie bună, chiar așa trebuie cineva să meargă pe calea acestei profunde perfecțiuni a înțelepciunii. Așa cum ai explicat, așa este încuviințat de către toți Tathāgatașii.”

Astfel a vorbit Divinul. Încântați, Venerabilul Śāriputra, Nobilul Bodhisattva Avalokiteśvara, marea ființă, și acei călugări și acei Bodhisattva, ființe marelui, și întreaga lume cu zeii, oamenii, Asurașii, Garudașii și Gandharvașii săi, s-au bucurat de învățătura Divinului.

---

¹ Sau: în absența oricăror văluri mentale, sau impedimente pentru minte

² Sau produce suferință.

³ Sau: a obținut Nirvana finală.

⁴ Vezi dicționarul.

⁵ Sau: această mantra este una cu, sau dedicată Prajñāpāramitā.

Dicționar de termeni

AGREGATE (*upādāna-skandha*). Vezi SKANDHA.

AVALOKITEŚVARA. Numele sanscrit al mărețului Ārya Bodhisattva al compasiunii. Unul dintre cei mai „vechi” și mai puternici Bodhisattva. Tradus, numele înseamnă aproximativ „Divinul care se uită în jos la lume [și aude vaierele ființelor]”. Nume alternative: *Padmapāni*, „Cel care ține Lotusul”, și *Lokeśvara*, „Conducător (sau Divin) al Lumii”.

BODHISATTVA (*bodhi-sattva*). *Bodhi*: Trezire, *sattva*: principiu, existență reală, sau ființă. „Ființă a Trezirii”. Ființa ideală din Mahāyāna care, prin înțelepciune și compasiune infinită, caută iluminarea tuturor ființelor, nu numai a sa însuși și care, dacă urmează corect perfecțiunea înțelepciunii, va deveni un Buddha. Poate fi atât bărbat, cât și femeie.

BUDDHA. „Cel Trezit”. Cel care s-a Trezit la Realitate. Termen folosit atât pentru ființa cel mai recent Trezită pe această planetă (Buddha istoric, adică Gautama Siddhartha, numit și Śakyamuni, adică înțeleptul clanului Śakya), cât și pentru orice alte ființe care au ajuns la aceeași stare, la aceeași realizare, despre care se afirmă în Prajñāpāramitā Sutra că sunt într-un număr „infinite”. Numit și „Tathāgata”, „Buddha”, „Jina”, „Conducătorul Caravanei”, etc. În traducere se mai folosesc și „Divinul”, „Împlinitul”, „Realizatul”, „Trezitul”, „Nobilul”, „Desăvârșitul”.

DHARMA. 1) Realitatea unică, finală, fundamentală; 2) un eveniment esențialmente real, sau un adevăr; 3) ca reflectat în viață: dreptate, virtute; 4) dacă este scris cu majusculă, învățătura lui Buddha: Doctrină, Scriptură, Adevăr; se referă la învățăturile Buddhiste în general sau, în funcție de context, la o anumită învățătură în particular; unii traducători se referă la acestea ca fiind „doctrina buddhistă”, termen ce sugerează însă îngustime și rigiditate și de aceea în traducere se folosesc alternativ cele două cuvinte, doctrină și învățătură; 5) obiect al celui de-al șaselea organ de simț (al minții); 6) în general, orice entitate perceptibilă sau conceptibilă: fenomen, ființă, obiect, noțiune, însușire, concept, idee, parte, stare, etc.

DIVIN (*bhagavan*). Un epitet al lui Buddha. De asemenea „Cel Binecuvântat”.

FIINȚĂ (*sattva*). O entitate vie, simțitoare. Având conștiință. O ființă animată, prin contrast cu obiectele neanimate. Toate ființele cu conștiință sau minte, care nu au atins încă Buddhitatea. Include toate ființele din Samsara și pe cele care au atins orice nivel (*bhūmi*) de Bodhisattva.

FORMA (*rūpa*). Primul dintre cele cinci agregate (*skandha*); materia și energia, considerate ca nefiind diferențiate.

ILUMINARE (*bodhi*). În sanscrită, *bodhi* înseamnă trezire sau înflorire. Cu toate acestea, datorită influenței creștine asupra traducătorilor, el este tradus adesea ca „iluminare”, deși conform Buddhismului nu există o ființă supremă

care să ilumineze prin grația sa o altă ființă, obișnuită. Traducerea corectă este „Trezire”. Am folosit ambele variante în traducere, pentru a familiariza cititorul cu această noțiune, însă în Dharma nu există niciun echivalent al cuvântului „iluminare”. Vezi TREZIRE.

ÎNȚELEPCIUNE - CUNOAȘTERE (*prajñā*). Cea de-a cincea dintre cele cinci facultăți. În buddhismul timpuriu, aceasta consta în contemplarea metodică a dharmelor și în meditația interioară asupra modului de existență al acestora. Nu este doar înțelepciune, deși este tradusă astfel, ci și cunoaștere directă, nemijlocită, realizarea realității. Înțelepciune izvorâtă din realizarea directă, completă, profundă. Nu este aceeași cu înțelepciunea bazată pe experiență, care este numai formațiune mentală. Vezi PERFECȚIUNEA ÎNȚELEPCIUNII.

KLEŚA. Tulburările, perturbările mentale, inclusiv o parte din cauzele și efectele lor. Cele trei „otrăvuri ale minții” sau tulburările fundamentale sunt considerate ignoranța (sau iluzia), atașarea și aversiunea, care duc la nenumărate alte perturbări și stări mentale. În Mahayana se mai consideră încă două fundamentale pe lângă acestea trei, și anume mândria și invidia, toate fiind numite „cele cinci otrăvuri”. În alte enumerări se mai socotesc încă două, și anume îndoiala și vederile greșite.

MANTRA. Vrajă, incantație. Ramura Vajrayana (sau Mantrayana) a budismului tibetan acordă o importanță deosebită acestor formule, considerate a proteja mintea și a genera diferite realizări. În traducere directă, acest cuvânt din limba sanscrită ar însemna „instrument al minții”, „instrument al gândului”, sau „ceea ce protejează mintea”.

PERFECȚIUNEA ÎNȚELEPCIUNII, sau ÎNȚELEPCIUNEA PERFECTĂ (*prajñā-pāramitā*). Cunoaștere perfectă transcendentă. A șasea perfecțiune. Cea mai importantă dintre perfecțiuni, în învățătura Mahāyāna. Funcția sa este pur spirituală și duce la realizarea interioară că toate dharmele sunt „vide”, „goale”, inexistente în realitate, ne-produse, ne-apărute. Este atât cunoaștere, realizare directă și nemijlocită, cât și înțelepciunea naturală derivată din ea. Este uneori personificată ca o divinitate feminină, dar personificarea a apărut mult mai târziu decât Sutra.

REALIZARE. „Realizarea” nu înseamnă construirea, atingerea sau obținerea a ceva, ci are un sens apropiat de expresia convențională „a-ți da seama direct, nemijlocit, de ceva”. „Realizarea Realității” înseamnă vederea clară, directă, înțelegerea de o profunzime infinită a stării de fapt. Aceste cuvinte, desigur, sunt incapabile să exprime foarte precis ceva ce nu ține de cuvinte, de noțiuni. Desigur, se poate spune că „Realizarea Realității” este o realizare în sens obișnuit, în sensul că a necesitat efort și resurse, și că prin ea se „obține” încetarea suferinței și eliberarea din Samsara, respectiv Trezirea perfectă. Totuși, sensul cel mai apropiat de cel intenționat în texte este cel de la începutul acestei definiții.

SKANDHA. Literalmente, „grămezi, agregate”. Cinci: 1) forma, materia, energia, internă sau externă; 2) senzația; a simți un obiect; 3) percepția, înțelegerea, distingerea, recunoașterea; 4) formațiunile mentale, impulsurile, voința; toate tipurile de obiceiuri mentale, gânduri, idei, păreri, prejudecăți, hotărâri; 5) conștiința; cea care cunoaște și discerne. Acestea sunt constituențele a ceea ce este considerat în mod greșit ca fiind un sine sau o persoană. În *Samyutta Nikaya*, se zice că Buddha a spus: „O „caleașcă” există pe baza agregării părților și, exact așa, conceptul de „ființă” există atunci când cele cinci agregate sunt disponibile.” Bineînțeles, aceeași analiză se poate aplica și părților caleștii. Deci, așa cum caleașca este de fapt o reificare, o considerare ca fiind real a ceva ce de fapt nu există ca atare, așa este și ideea de sine și la fel și toate dharmele.

SŪTRA. Literalmente fir de țesătură, sau ceva ce ține lucrurile împreună. În înțeles general înseamnă o învățătură, un tratat sau un discurs din Hinduism, Jainism sau Buddhism. În Buddhism, este un text despre care se știe sau se presupune în mod rezonabil că a fost rostit de către Buddha însuși, sau inspirat în mod direct de către Buddha (în timp ce se afla în meditație, el a inspirat mintea uneia sau mai multor persoane prezente), sau povestit de către cineva de încredere prezent la un discurs al lui Buddha (și transcris după plecarea lui Buddha). De asemenea, mai înseamnă și o secțiune dintre cele trei categorii din Tripitaka (vezi dicționarul), ce conține Sutare referitoare la meditație (sau samadhi, vezi dicționarul).

ŚĀRIPUTRA. Unul dintre principalii discipoli ai lui Buddha. Renumit între Vârstnici pentru înțelepciunea și priceperea în Abhidharma (contemplarea analitică a evenimentelor). Mahāyāna consideră totuși înțelepciunea sa ca fiind inferioară, prin contemplarea analitică excesivă pierzând tocmai esența directă a ceea ce se indică în învățăături.

TATHĀGATA (*tathā-gata* sau *tathā-āgata*). Un epitet pentru Buddha, însemnând fie „Astfel-Plecat”, fie „Astfel-Venit”.

TREZIRE, COMPLETĂ (*anuttara-samyak-sambodhi*). Literalmente, cea mai corectă și mai perfectă Trezire. Caracteristică numai Buddhașilor. Scopul Mahāyāna, care înlocuiește scopul Nirvānei private, personale, a Arhaților. Tradusă în literatura occidentală și prin cuvântul „Iluminare”. Sensul cuvântului sanscrit „bodhi” este trezire sau înflorire completă, adică de trezire din iluzie, din vis, la Realitate, la Adevăr, și respectiv de înflorire sau dezvoltare completă a tuturor calităților posibile. „Iluminare” poate presupune ca sens și o sursă „exterioară” de „lumină”, și ca cineva să fie „iluminat” în mod pasiv, printr-un fel de grație divină, însă nu acesta este sensul în Buddhism, care este non-teist. Vezi „ILUMINARE”.

TRIPLA NESTEMATĂ (*tri-ratnā*). 1) Buddha, 2) Dharma, 3) Samgha. Acestea sunt, de asemenea și „refugiile” laicilor.

VACUITATE (*śūnyatā*). Absența atât a existenței cât și a inexistenței vreunei dharme. Lipsa existenței și a inexistenței a tot ceea ce concepem și percepem,

inclusiv a concepției, a percepției și a noțiunilor. Lipsa oricărei esențe. Vacuitatea în sine este și ea lipsită de existență (absența a ceva nu este existentă). Noțiunea de Vacuitate este și ea lipsită de existență. Implicite, lipsa oricăror caracteristici de orice fel, spre exemplu: a începutului, a duratei și a încetării, a apariției, a existenței, a dispariției, a inexistenței, a prezenței, a absenței, a legăturii, a eliberării, a plăcutului, a neplăcutului, a aderenței, a lipsei aderenței, a însușirilor, a lipsei acestora, etc. Pentru a înțelege Vacuitatea, se apelează deseori la comparația cu spațiul. Deși putem avea noțiunea de spațiu, el nici nu există și nici nu lipsește, nu are caracteristici, nu are început, durată sau sfârșit, nu apare și nu poate să dispară, nu are limite de niciun fel. Se mai poate explica și ca lipsa absolută a oricărei esențe de orice fel, a oricărei substanțialități. Ca sinonime, se mai folosesc și cuvintele „gol” și „vid”.

Enumerări:

Cele șase elemente ale simțurilor: elementul organului văzului, elementul organului auzului, elementul organului mirosului, elementul organului gustului, elementul organului tactil, elementul conștiinței mentale.

Cele douăsprezece verigi (*nidāna*) ale lanțului apariției dependente: ignoranța, formațiunile mentale, conștiințele, mintea și forma, porțile simțurilor, contactul, senzația, tânjirea, agățarea, devenirea, nașterea, îmbătrânirea și moartea.

Cele cinci agregate (*skandha*): forma (sau materia și energia), senzația, percepția, formațiunile mentale, conștiințele.

Cele Patru Adevăruri Nobile: suferința, originea sau cauza suferinței, încetarea, Calea către încetare (sau Nobila Cale Octuplă: vederea sau viziunea corectă, intenția corectă, vorbirea corectă, acțiunea corectă, modul de trăi corect, efortul corect, atenția sau conștiința corectă, și concentrarea corectă).

Cuprins

Notă introductivă.....	1
Prefață.....	2
Prajñāpāramitāhṛdaya Sūtra	3
Dicționar de termeni.....	5
Cuprins	9